پڕۆژەی

گەشەی ئاگایی

لە ڕێگەی چیرۆکەوە

بەشی دووەم چیرۆکی ١١-٢٠

«گەشەی ئاگایی»
کە تێیدا تێکەڵەیەک لە
ئەدەب و زانست وفەلسەفە
پێشکەش دەکرێت.

فەلسەفە   زانست   ئەدەب

کۆمەڵێ ڕووداو... و ئاگایی، ڕێگای گەیشتنەوە

مافی بڵاوکردنەوە و زانیاری

پڕۆژەی گەشەی ئاگایی لە ڕێگەی چیرۆکی کورتەوە

بەشی دووەم چیرۆکی ١١-٢٠

«گەشەی ئاگایی»، کە تێیدا تێکەڵەیەک لە ئەدەب و زانست

وفەلسەفە پێشکەش دەکرێت.

ساڵی بڵاوکردنەوە

وەشانی یەکەم: 2026

هەموو مافەکان بۆ نووسەر پارێزراون.

پێڕست

چیرۆکی -١١- ڕێگاکان جیاوازن بەڵام ئامانج یەکە 4

چیرۆکی -١٢- ئازادی یا کۆنە پەرستی...8

چیرۆکی -١٣- ئاگابونەی ئیکارت تۆڵی نوسەری کتێبی هێزی ئێستا...15

چیرۆکی -١٤- چرۆی گەشبینی 20

چیرۆکی -١٥- چاوەڕوان ببن، بە ئەم زوانە 23

چیرۆکی -١٦- ڕاستی و وشەکان 26

چیرۆکی -١٧- ڕێگای بەرەو تەم 29

چیرۆکی -١٨- قسەی ڕەوان و ئەزموونی بەتاڵ...............................32

چیرۆکی -١٩- خوا ناسی لە ڕێگەی ئەزمونەوە 35

چیرۆکی -٢٠- گەشبینی هێزە...38

چیرۆکی -١١- ڕێگاکان جیاوازن بەڵام ئامانج یەکە

بانگێشتنامەیەکی ڕۆحیی لەناکاو بۆ کۆبوونەوەیەکی گەورە لە نیویۆرک بە ناوی "لووتکەی حەقیقەت"، هاوسەنگیی ژیانی چوار کەسی لە چوار گۆشەی جیاوازی جیهانەوە تێکدا و خستیانیە سەر ڕێگەی گەشتێکی چارەنووسساز. ماتیۆ، لە گوندێکی هەژارنشینی بەڕازیلەوە، باوەڕێکی سادە و پڕ لە قوربانیدانی هەبوو. ئانانیا، لە ڤاراناسی هیندستانەوە، ژیانی بە تەواوی گرێدراوی نەریت و خواپەرستی بوو. جولیان، لە پاریسەوە، تەنها پشتی بە لۆژیک و ئەقڵ دەبەست و بڕوای بە شتی نادیار نەبوو. کلۆی، لە لۆس ئەنجلسەوە، بەدوای خەونی مۆدێرن و دۆزینەوەی خودی خۆیدا وێڵ بوو.

گەشەی ئاگایی

لەکاتی فڕینیاندا بەرەو نیویۆرک، ئاڵۆزییەکان دەستیان پێکرد و سەفەرەکەیان سەختتر بوو. فڕۆکەکەی ماتیۆ لە بەڕازیلەوە کەوتە ناو زریانێکی ترسناک بەسەر دارستانەکانی ئەمازۆندا؛ فڕۆکەکە دەلەرزی و ماتیۆ خاچە تەختەکەی دەگوشی، لەگەڵ بیرۆکەی سزای خودایی و ئازارەکانی ژیانیدا دەجەنگا. فڕۆکەکەی ئانانیا بەسەر زەریایەکی بێسنوور و تاریکدا دەفڕی؛ هەستی بە نامۆیی دەکرد لە دووری پەرستگا پیرۆزەکانی، گومانی دەکرد کە ئایا خودا لە دەرەوەی نەریتەکانی ئەو بوونی هەیە. لە سەرووی زەریای ئەتڵەسییەوە، فڕۆکەکەی جولیان تووشی گرفتێکی تەکنیکی و لەرزینێکی توند بوو؛ بۆ یەکەمجار لۆژیک و فەلسەفەکانی نەیانتوانی دڵنەوایی بکەن و ترسێکی

قووڵ دڵی داگیرکرد. لەلایەکی ترەوە، کلۆی لە فڕۆکەکەی لۆس ئەنجلسەوە شەڕی لەگەڵ دەنگە ناوەکییەکانی دەکرد؛ پەلامارێکی دڵەڕاوکێی توند پێی دەوت کە هەموو هەوڵەکانی بۆ ناوبانگ و سەرکەوتن تەنها وەهم و درۆن.

گەشەی ئاگایی

خاڵی قەیرانەکە کاتێک دروست بوو کە هەر چوار فڕۆکەکە لە ئاسمانی نیویۆرک نزیک بوونەوە. تەمومژێکی چڕ و ڕەش تەواوی شارەکەی داپۆشی. کاپتنەکان لە ڕادیۆکانیانەوە ڕایانگەیاند کە ڕەنگە نەتوانن بنیشنەوە و دەبێت بگەڕێنەوە یان ئاراستەیان بگۆڕن. ترس و بێئومێدی باڵی بەسەر هەمووواندا کێشا. لەو ساتی گرژییەدا، هەریەکەیان دەبوایە بڕیارێکی قورس بدات: خۆبەدەستەوەدان بە ترس، یان تەسلیمبوون بە هێزێکی گەورەتر لە خۆیان. ماتیۆ ئازارەکانی وەک بەشێک لە میهرەبانی قبوڵ کرد، ئانانیا وازی لە سنووری تەسک و نەریتەکان هێنا و ڕۆحی ئازاد کرد، جولیان لوت بەرزی ئەقڵی وەلانا و

ددانی بە لاوازی خۆیدا نا، وە کلۆی دەستبەرداری دروستکراوە ساختەکانی ناخی بوو و ئارامیی ڕاستەقینەی هەڵبژارد.

لەپڕ، لە لووتکەی چیرۆکەکەدا و لە هەمان چرکەساتدا، هەر چوار فڕۆکەکە هەورە تاریک و خەستەکانیان بڕی و چوونە ناو ئاسمانێکی سافەوە. خۆر بەسەر نیویۆرکدا هەڵهات و تاوەرە بەرزەکان وەک شارێکی زێڕین دەبریسکانەوە. لەو چرکەساتەدا کە خەریک بوو بەسەر شارەکەدا دەسوڕانەوە، ماتیۆ، ئانانیا، جولیان و کلۆی لە پەنجەرەکانیانەوە سەیری خوارەوەیان کرد. دیمەنەکە بۆ هەموویان ڕێک هەمان شت بوو. لەو ڕووناکییە درەوشاوەیەدا، هەموویان هەمان ئەزموونی ڕۆحیی قووڵیان هەستی پێکرد. گەیشتنە ئەو بڕوایەی کە هەرچەندە ڕێگاکانیان—ئازار، نەریت، ئەقڵ، و دۆزینەوەی خود—جیاواز بوون و لە ڕێڕەوی جیاوازەوە هاتبوون، بەڵام حەقیقەتی کۆتایی یەکێکە. کاتێک گەیشتنە ئامانجەکە، بینینی خودا و ئارامییە ڕەهاکە بۆ هەموویان هەمان ئەزموون بوو، وەک ئەو شارەی کە ئێستا بەیەک شێوە لە ژێر پێیاندا دەدرەوشایەوە.

فڕۆکەکان بە سەلامەتی نیشتنەوە. لە هۆڵی پێشوازی فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتیدا، هەر چوار گەشتیارەکە بە ڕێکەوت بەلای یەکتردا تێپەڕین. ئەوان یەکتریان نەدەناسی و هیچیان نەوت، بەڵام کاتێک چاویان بەیەکتر کەوت، هەمان درەوشانەوەی ئارامییان لە چاوی یەکتردا بینی. ئەوان لە بارودۆخێکی

نوێی هاوسەنگی و ئاشتیدا بوون، **تێگەیشتبوون کە ڕێگاکان بەرەو خودا چەندەها جۆرن، بەڵام سەرچاوەی ڕووناکییەکە تەنها یەکە.**

چیرۆکی -١٢- ئازادی یا کۆنە پەرستی

لە دوورگەیەکی دابڕاو و گەمارۆدراو بە تەمێکی چڕ، هۆزێک لە تاریکی و ترسێکی قووڵدا دەژیان. ئەوان باوەڕیان وابوو ئەو تەمەی دەوری دوورگەکەی داوە، کۆتایی جیهانە و هەرکەسێک پێی تێ بخات، ڕاستەوخۆ دەبێتە قوربانیی دێوەزمەکان و مەرگ. بە درێژایی چەندین نەوە، لەناو کلتووری ترس و سێبەرەکاندا گیریان خواردبوو و پێیان وابوو ژیان تەنها هەر ئەوەیە. بەڵام ڕۆژێک، گەنجێک بە ناوی 'ئاراس'، لە کەناراوەکە ئامێرێکی سەیر دەدۆزێتەوە—پارچە کانزایەکی بریقەدار و شوشەیی کە شەپۆلەکان هێنابوویانە دەرەوە، شتێک کە نە لە بەرد دەچوو نە لە دار.

ئەم دۆزینەوەیە دەبێتە پریشکی گومان لە دڵی ئاراسدا. ئەگەر تەمەکە تەنها مەرگ بێت، ئەم شتە دەستکردە سەرسوڕهێنەرە چۆن گەیشتووەتە ئێرە؟ بە پاڵنەری ئەم پرسیارە و ئارەزووی گەیشتن بە حەقیقەت، ئاراس بڕیارێکی

شێتانە دەدات؛ بەلەمێکی بچووک دروست دەکات و بە دزییەوە خۆی دەداتە دەست زەریا، بەرەو ناو قووڵایی تەمە نەفرەت لێکراوەکە دەڕوات.

گەشەی ئاگایی

گەشتەکەی بەرەو دەرەوەی دوورگەکە پڕ بوو لە ئاستەنگ و ئازار. شەپۆلە توندەکان، تاریکیی تەمەکە و نەڕەی زەریا وەک ئەوەی بیانەوێت بیگەڕێننەوە بۆ ناو کۆتەکان، بەرۆکیان دەگرت. برسێتی، تینوێتی و ترسی ناوەکی خەریک بوو ورەی دەڕووخاند، بەڵام ئەو کۆڵی نەدا.

دوای چەندین ڕۆژ لە ململانێ، لەناکاو پەردەی تەمەکە دڕا و بینایی ڕوون بووەوە. ئاراس شۆک بوو. لەبری مەرگ و کۆتایی جیهان، گەیشتە کەناراوی شارێکی گەورەی پڕ لە ڕووناکی و تەکنەلۆژیای پێشکەوتوو. باڵەخانەکان لە شوشە دروستکرابوون و تا ئاسمان بەرز ببوونەوە، ئامێرە سەیرەکان بە هەوادا دەفڕین، و مرۆڤەکان بەبێ ترس، لەناو نیعمەت، زانست و ئارامیدا دەژیان.

کەشەی ئاگایی

لەو ساتەدا، ئاراس تووشی وەچەرخان و بەئاگابوونەوەیەکی ڕۆحی بوو. تێگەیشت کە هەموو ئەو باوەڕانەی گەلەکەی پێی دەژیان، تەنها وەهمێک بوون. ئەو جیهانە مۆدێرنەی بینی، بۆ ئەو دەرگایەک بوو بۆ کرانەوەی ڕۆحی و تێگەیشتن لە حەقیقەتی بوون؛ زانی کە مرۆڤ دەتوانێت دروستکەر بێت نەک تەنها کۆیلەی ترس.

گەشەی ئاگایی

لێرەدا، ئاراس کەوتە بەردەم گەورەترین قەیران و دووڕیانی ژیانی: ئایا لەم بەهەشتە نوێیەدا بمێنێتەوە، ژیانێکی پڕ لە ئاسوودەیی و ڕووناکی بۆ خۆی هەڵبژێرێت و ڕابردووە پڕ لە ترسەکەی لەبیر بکات؟ یان سەرکێشی بە ژیانی خۆیەوە بکات و بگەڕێتەوە ناو تەمە مەترسیدارەکە، تەنها بۆ ئەوەی خەڵکەکەی لەو زیندانە تاریکە ڕزگار بکات؟ **(ئەم ڕێک حاڵی ئەو کەسەیە کە بە ئاگا دێتەوە لە هەر شتێک بێت، و بە تایبەتی ئەگەر خەڵکەی خۆی خۆش بوێت)**. مانەوە بڕیارێکی زۆر ئاسان بوو، بەڵام بەرپرسیارێتیی ڕۆحی و سۆزی بۆ گەلەکەی وای لێکرد قورسترین ڕێگا هەڵبژێرێت. ئەو بڕیاریدا بگەڕێتەوە بۆ ئەوەی پەیامی ڕووناکی بباتەوە بۆ ناو تاریکی.

کاتێک ئاراس لەناو تەمەکەوە دەرکەوتەوە و پێی خستەوە سەر کەناراوەکانی دوورگەکە، خەڵکەکە وەک تارماییەک دەیانڕوانییە و سەرسام بوون کە زیندووە. ئەو خێرا هەمووانی لە گۆڕەپانی گوندەکە کۆکردەوە و بە جۆش و خرۆشەوە دەستی کرد بە گێڕانەوەی ڕاستییەکان. باسی باڵەخانە بریقەدارەکان، ڕووناکییە نەکوژاوەکان، ئامێرە فڕیوەکان و مرۆڤە ئازادەکانی دەرەوەی کرد. پێی وتن کە تەمەکە تەنها پەردەیەکی درۆینەیە و هیچ دێوەزمەکی تێدا نییە، داوای لێکردن بەلەم دروست بکەن و لەو ژیانە پڕ لە ترسە ڕزگاریان بێت. بەڵام لەبری ئەوەی چاویان بکرێتەوە، بێدەنگییەکی سارد باڵی کێشا و پاشان بوو بە گاڵتەجاڕی. **سەرۆک هۆز و پیاوە ئایینییەکان بە دەنگی بەرز پێدەکەنین و دەیانگوت کە تەمەکە مێشکی تێکداوە و ڕۆحی دێوەکانی تێچووە.** خەڵکەکە گاڵتەیان پێ دەکرد و بە شێتێکی مەترسیدار ناویان برد. کاتێک ئاراس سوور بوو

لەسەر قسەکانی، ترس لە گۆڕانکاری باڵی بەسەر خەڵکەکەدا کێشا و وەکو هەڕەشەیەک بۆ سەر نەریتی باوباپیرانیان سەیریان کرد. بە تووڕەییەوە پەلاماریان دا، بەردبارانیان کرد و بە سەختی برینداریان کرد، پاشان بۆ هەمیشە لە گوندەکەیان دەریان کرد.

لە کۆتاییدا، ئاراس بە جەستەیەکی بریندار و ماندووەوە، بە تەنیا لە قەراغی دوورگەکە دانیشت و سەیری ئاسۆی ناو تەمەکەی دەکرد. ئەو چیتر تووڕە نەبوو، بەڵکو بەزەیی بە گەلەکەیدا دەهاتەوە کە چۆن ئەوەندە ئاشقی زنجیرەکانی خۆیانن، ئامادەن ئەو کەسە لەناوبەرن کە دەیەوێت ئازادیان بکات. خەڵکی دوورگەکە گەڕانەوە بۆ ناو تاریکی و ژیانە حەشارگەرییەکەی خۆیان، و باوەڕیان بە وەهمەکەیان بەهێزتر کرد. ئاراس جەستەی لەسەر خاکێکی دواکەوتوو بوو، بەڵام ڕۆحی بەتەواوی ئازاد و پڕ لە ڕووناکی بوو. ئەمە **تراجیدیایەکی ئەبەدیی بوونە؛ زۆرجار، مرۆڤەکان تاریکییەکی ئاشنا و**

دۆزەخێکی پارێزراویان پێ باشترە لە حەقیقەتێکی گەورە و نامۆ کە ناچاریان دەکات چاویان بکەنەوە.

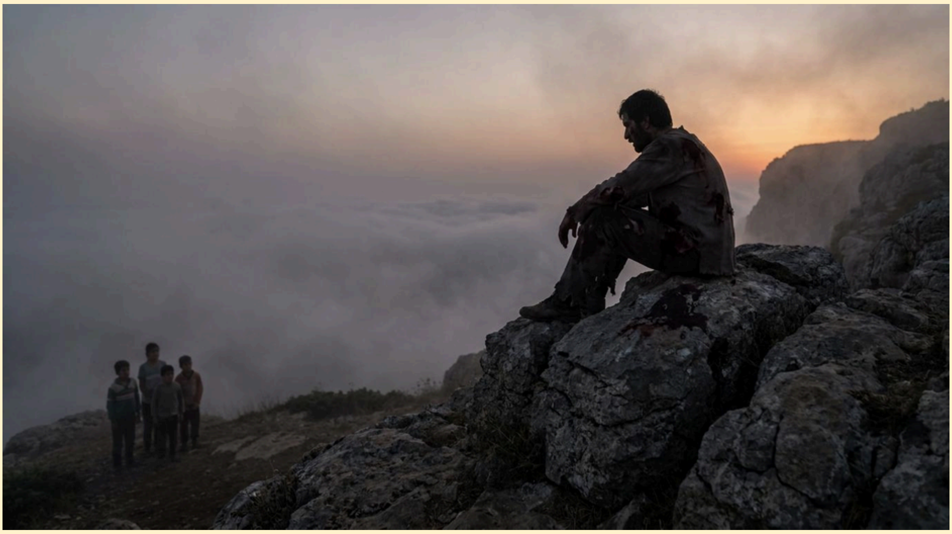

چیرۆکی -١٣- ئاگابونەی ئیکارت تۆڵی نوسەری کتێبی هێزی ئێستا

شەوەکە تاریک و بێدەنگ بوو، بەڵام لە ناخی (ئیکهارت)دا، زریانێکی وێرانکەر هەڵیکردبوو. لەپڕ، لە ناوەڕاستی شەودا، بە ترس و تۆقینێکی لەڕادەبەدەرەوە لە خەو ڕاپەڕاند. هەناسەی سوار ببوو، جەستەی دەلەرزی و ئارەقەیەکی سارد ناوچەوانی داپۆشیبوو، وەک ئەوەی سێبەرێکی ڕەش و خنکێنەر گەرووی گرتبێت. ئەمە یەکەم جار نەبوو، بەڵام ئەم جارەیان جیاواز بوو. تاریکیی ژوورەکە و تاریکیی ڕۆحی یەکیان گرتبوو، هەستی بە بۆشاییەکی ترسناک دەکرد کە خەریک بوو بە زیندوویی قوتی دەدا. لەو ساتەدا، بڕیارێکی قورس و نەگۆڕ لە ناخیدا گەڵاڵە بوو: شتەکان ئیتر ناتوانن بەم شێوەیە بەردەوام بن. مەرگ و نەمان لەو ژیانە پڕ لە ئازارە شیرینتر دەهاتە بەرچاوی.

لەگەڵ تێپەڕبوونی ساتەکان، جەنگێکی سەخت و بێبەزەییانە لە ناو مێشکیدا بەرپا بوو. خەمۆکییە سەختەکەی و دڵەڕاوکێ کوشندەکەی، وەک دوو

دڕندەی برسی پەلاماری ڕۆحیان دەدا. بیرۆکە نەرێنییەکان، ڕابردووی پڕ لە پەیمانی شکاو، داهاتوویەکی بێهیوا و بێمانایی بوون، بە شێوەیەکی بەردەوام و بێوچان بە مێشکیدا دەهاتن و دەچوون. هەر بیرکردنەوەیەک وەک چەقۆیەک تیژتر لەوەی پێش خۆی، ناخی بریندار دەکرد. هەموو شتێک لە دەوروبەریدا مانای لەدەست دابوو، تاقەتی بۆ هیچ نەما بوو. ئازارەکە ئەوەندە تاقەت پڕووکێن و قورس بوو کە دەیویست خۆی بکوژێت بۆ ئەوەی لەو زیندانە دەروونییە، لەو دۆزەخە ناوەکییە ڕزگاری بێت.

لە لووتکەی ئەو ئازارە ئەشکەنجەدەرەدا، ڕستەیەک بە توندی لە مێشکیدا دەنگی دایەوە: "من ئیتر ناتوانم لەگەڵ خۆم بژیم." ئەم ڕستەیە چەند جارێک لە ناخیدا دووبارە بووەوە و سادەییەکەی سەرسامی کرد، تا لەپڕ شتێک لە هۆشیاریدا وەستا. پرسیارێکی سەیر و قووڵ، وەک تیشکێکی ڕووناکی

تاریکییەکەی بڕی: "ئەگەر من نەتوانم لەگەڵ خۆم بژیم، کەواتە ئێمە دوو کەسین؟ 'من' کێم و ئەم 'خۆم'ـە کێیە کە ناتوانم لەگەڵی بژیم؟ کاممان ڕاستەقینەین؟" ئەم پرسیارە گەورەیە وەک بومەلەرزەیەک بناغەی هەموو تێگەیشتنێکی پێشووی هەژاند. تێگەیشت کە ئەو مێشکە ناخۆش و ئازاردەرەی، جیاوازە لەو هۆشیارییەی کە بێدەنگانە چاودێریی دەکات.

بە درککردن بەم ڕاستییە، لەپڕ شتێکی سەرسوڕهێنەر ڕوویدا. ئەو دەنگە بەردەوامە، ئەو گێژاوە بێوچانەی بیرکردنەوەکان کە ساڵانێک بوو ئەشکەنجەی دەدا، وشکی کرد. مێشکی بێدەنگ بوو. هیچ بیرۆکەیەک نەما، تەنیا بۆشاییەکی ڕوون و بێگەرد نەبێت. لەو بێدەنگییە قووڵەدا، تەواوی ئەو ناسنامە درۆینەیەی کە لەسەر بنەمای ئازار و بیرەوەرییەکان دروستی کردبوو، وەک خانوویەکی کاغەزی داڕما. ئیکهارت لەو گێژاوەدا ون نەبوو، بەڵکو هۆشیارییە ڕاستەقینەکەی، وەک خۆرێک لە پاش گەردەلوولێکی وێرانکەر،

دەرکەوت. ئەو لەو دیو بیرکردنەوەکانەوە بوو؛ بوونێکی سادە، بێسنوور و بێخەوش.

گەشەی ئاگایی

لەبری ئەو ترس و تۆقینەی کە پێشتر دڵی داگیرکردبوو، ئارامییەکی قووڵ و سەرووسروشتی دایگرت. هەستێکی نامۆ و شیرین بوو، ئارامییەک کە بە هیچ وشەیەک وەسف نەدەکرا. کاتێک بەیانی داهات و تیشکی زێڕینی خۆر لە پەنجەرەکەوە کشایە ژوورەوە، بۆ یەکەم جار لە ژیانیدا جوانیی ڕاستەقینەی جیهانی بینی. گوێی لە جریوەی چۆلەکەکان بوو وەک ئەوەی بۆ یەکەمین جار بێت ئەو ئاوازە ببیستێت. سەیری گوڵ و دارەکانی دەوروبەری کرد و هەستی بە یەکبوونێکی قووڵ کرد لەگەڵ تەواوی سروشتدا. ئیتر ئەو کەسە گۆشەگیر و خەمۆکە نەبوو، بەڵکو بووبوو بە بەشێک لە هەناسەی گەردوون. لەو ساتە بەدواوە، دڵی پڕ بوو لە خۆشەویستییەکی بێسنوور بۆ هەموو مرۆڤایەتی و

تەواوی بوون. ئەو ئازارەی کە خەریک بوو دەیکوشت، بوو بە دەروازەیەک بۆ ڕووناکبوونەوەیەکی ڕۆحی و ژیانێکی هەمیشەیی لە نێو ئارامیی ئێستادا.

چیرۆکی -١٤- چرۆی گەشبینی

لە گوندێکی بچووکدا کە لە نێوان چیا بەرزەکاندا حەشار درابوو، پیاوێکی پیر بە ناوی کاک ئەحمەد دەژیا. ئەو ساڵە وشکەساڵییەکی سەخت بوو، کانییەکان چۆڕابوون و زەوییەکان تینوو و قڵیشاو بوون. خەڵکی گوندەکە دڵتەنگ و نائومێد بوون، بەڵام کاک ئەحمەد هەموو بەیانییەک بە گۆزەیەکی بچووکەوە دەچووە سەر ئەو گردەی کە لە پشتی ماڵەکەیەوە بوو.

لەوێ، دارە بەنێکی بچووک هەبوو کە وا دەردەکەوت وشک بووبێتەوە. خەڵکی گوندەکە پێیان دەگوت: "مامە ئەحمەد، بۆچی خۆت ماندوو دەکەیت؟ ئەو دارە مردووە و بارانیش ناباریێت." بەڵام کاک ئەحمەد بە زەردەخەنەیەکی ئارامەوە دەیگوت: "تا ئەو کاتەی دڵمان لێ بدات، گەشبینی هەمیشە ڕێگەیەک دەدۆزێتەوە. ئەم دارە تەنیا تینوویەتی، نەک مردن."

ڕۆژان تێپەڕین و گەرما بەتینتر بوو، بەڵام کاک ئەحمەد وازی نەهێنا. ئەو باوەڕی وابوو کە سروشت هەرگیز میهرەبانی لەبیر ناکات. شەوێکیان، هەورێکی ڕەش ئاسمانی گوندەکەی داپۆشی. برووسکە لێیدا و بارانێکی خوڕ دەستی پێکرد. خەڵکی گوندەکە بە خۆشییەوە ڕایانکردە دەرەوە.

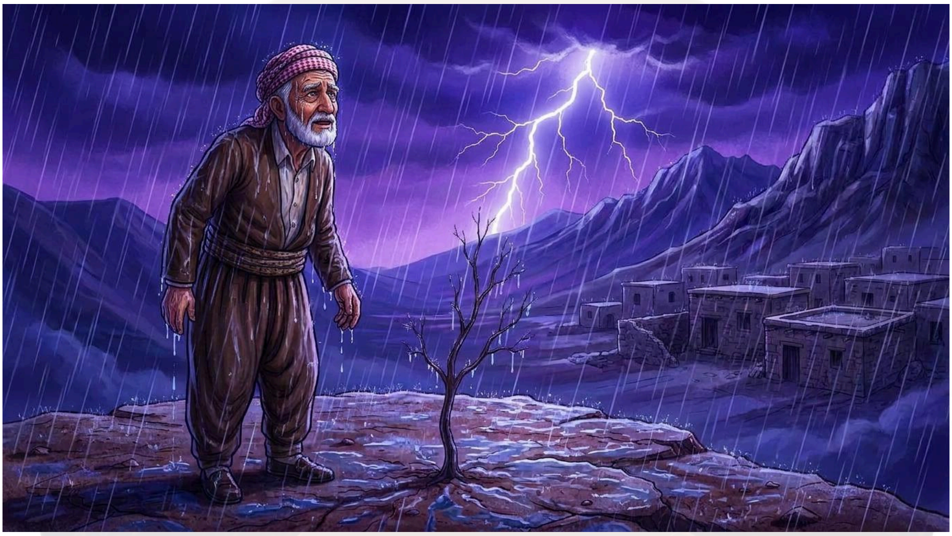

بەیانی زوو، کاک ئەحمەد جارێکی تر چوو بۆ سەر گردەکە. ئەوەی بینی دڵی پڕ کرد لە شادی؛ دارە بەنەکە نەک هەر سەوز بووبووەوە، بەڵکو یەکەم چەکەرەی بچووکی دەرکردبوو. خەڵکی گوندەکە کاتێک ئەوەیان بینی، تێگەیشتن کە وشکەساڵی ناتوانێت ئەو کەسە بشکێنێت کە هێزی گەشبینی لە دڵیدایە.

ئەو ڕۆژە، دارە ناوزەد کرا بە "داری گەشبینی"، وەک یادخستنەوەیەک بۆ هەمووان کە هەمیشە دوای هەر تاریکییەک، ڕووناکی چاوەڕوانمانە.

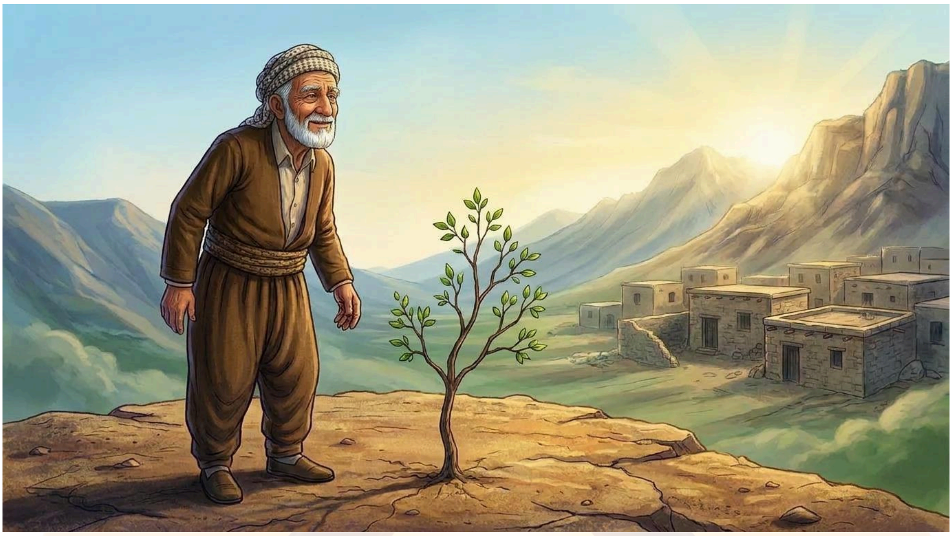

گەشەی ئاگایی

چیرۆکی -١٥- چاوەڕوان بن، بە ئەم زوانە

لە گوندێکی بچووکی بناری چیاکانی کوردستان، کاوە وەک پیاوێکی پیر و دادپەروەر ناسرابوو. ئەو هەمیشە بە پێوەرە توندەکانی لەسەر ڕەوشت و ڕاستگۆیی بڕیاری دەدا. خەڵکی گوندەکە لە بچووکترین کێشەدا پەنایان بۆ دەبرد. بەڵام ژیانی ئارام و پڕ لە شانازیی کاوە تێکچوو، کاتێک گەنجێکی هەژار بە ناوی ئازاد بە تۆمەتی دزینی چەند فەردە گەنمێک هێنرایە دیوەخانەکەی بۆ ئەوەی دادگایی بکرێت.

ئازاد لەبەردەم کاوەدا وەستابوو، سەری داخستبوو و دەلەرزی. خەڵکی گوندەکە داوای سزایەکی توندیان دەکرد بۆ ئەوەی ببێتە وانەیەک بۆ کەسانی تر. کاوە بە دەنگە غەدار و توندەکەیەوە پرسی: "بۆچی ماڵی خەڵکت حەڵاڵ کردووە بۆ خۆت؟"

ئازاد بە چاوی پڕ لە فرمێسکەوە وەڵامی دایەوە: "گەورەم، من دز نیم. باوکم ساڵانێک لەمەوبەر پارەیەکی زۆری قەرزی دایە پیاوێکی دەوڵەمەند، بەڵام پیاوەکە قەرزەکەی نەدایەوە و باوکم لە خەفەتدا مرد. ئێستا دایکم نەخۆشە و هیچمان نییە بیخۆین."

کاوە ڕەنگی گۆڕا. ئەو باش دەیزانی ئازاد کوڕی کێیە. بیست ساڵ لەمەوبەر، کاوە بۆ ڕزگارکردنی زەوییەکانی خۆی، بڕە پارەیەکی زۆری لە باوکی ئازاد قەرز کرد و هەرگیز نەیگەڕاندەوە. بەهۆی ئەو پارەیەوە کاوە بوو بە پیاوێکی دەوڵەمەند و خاوەن پێگە، لە کاتێکدا خێزانی ئازاد کەوتنە ناو هەژارییەکی سەختەوە. تاوانبارکردنی ئازاد لەلایەن خەڵکەوە زیاتر دەبوو، و فشارەکان لەسەر کاوە قورستر دەبوون بۆ ئەوەی سزایەکی قورس بەسەر گەنجەکەدا بسەپێنێت. هەموو چاوەکان لەسەر کاوە بوون، بەڵام ویژدانی وەک ئاگر دەیسووتاند.

کاوە گەیشتە خاڵی بڕیاردان. لەلایەکەوە دەیتوانی ئازاد سزا بدات و وەک هەمیشە وێنەی پیاوە بێخەوش و یاساپارێزەکە بپارێزێت، بەڵام بەو کارە دوو جار ستەمی لەو خێزانە دەکرد. لەلایەکی تریشەوە، دەیتوانی ڕاستییەکە بڵێت و خۆی لەو بارە قورسە ڕزگار بکات، بەڵام بەو کارە تەواوی شکۆ، ناوبانگ و ڕێزەکەی لەناو خەڵکدا لەدەست دەدا. ئایا دەتوانێت سزای دزێک بدات، لە کاتێکدا خۆی گەورەترین دزە؟

کاوە هەستایە سەر پێ. دیوەخانەکە بێدەنگ بوو. چاوی بڕییە چاوی ئازاد، پاشان سەیری خەڵکەکەی کرد. هەناسەیەکی قووڵی هەڵمژی و بە دەنگێکی پڕ لە پەشیمانییەوە وتی: "ئەم گەنجە هیچ تاوانێکی نییە. ئەو تەنها بەشێکی زۆر بچووکی لەو مافە بردووە کە ساڵانێکە لێی زەوت کراوە."

خەڵکەکە بە سەرسوڕمانەوە سەیری یەکتریان دەکرد. کاوە بەردەوام بوو: "من ناتوانم عەیب لە چاوی ئەم گەنجە دەربهێنم، چونکە چاوی خۆم کوێر بووە بەو عەیبەی ساڵانێکە شاردوومەتەوە. ئەو پیاوەی پارەی باوکی ئەم گەنجەی نەدایەوە، من بووم. هەموو ئەم ناوبانگ و سەروەتەی هەمە، لەسەر فرمێسکی خێزانەکەی ئەوە." کاوە گۆچانەکەی دەستی کە هێمای دەسەڵاتەکەی بوو، خستە سەر زەوییەکە و وتی: "من ئیتر شایەنی ئەوە نیم دادوەری ئێوە بم. نیوەی زەوییەکانم و ماڵەکەم دەدەم بە ئازاد وەک قەرەبووی ئەو ستەمەی لێم کردن."

دیوەخانەکە لە شۆکێکی قووڵدا بوو، بەڵام ئازاد بە چاوی پڕ لە لێخۆشبوونەوە سەیری کاوەی کرد. لەو ڕۆژە بەدواوە، کاوە ئیتر دادوەر و گەورەی گوند نەبوو. ئەو تەنها پیاوێکی ئاسایی بوو کە لە کێڵگەیەکی بچووکدا کاری دەکرد. هەرچەندە پێگە و دەسەڵاتەکەی لەدەستدا، بەڵام بۆ یەکەمجار لە ژیانیدا هەستی بە ئارامییەکی ڕاستەقینە کرد. خەڵکی گوندەکەش وانەیەکی گەورەیان وەرگرت: پێش ئەوەی پەنجەی تۆمەت بۆ کەسێک درێژ بکەیت، سەرەتا دەبێت دەستەکانی خۆت پاک بن.

چیرۆکی -١٦- ڕاستی و وشەکان

زانا گەنجێک بوو کە تەمەنی خۆی لە نێوان لاپەڕەی کتێبە کۆنەکاندا بەسەر بردبوو. ئەو پێی وابوو کە زانین واتە کۆکردنەوەی زانیاری. دەربارەی ئایین و جوانیی جیهان دەکەن، تامی میوەکان، بڕی باران و گەرمیی خۆر، هەزاران دێڕی خوێندبووەوە و وای دەزانی کە نهێنیی هەموو شتێک دەزانێت.

ڕۆژێک، زانا چووە لای پیرێکی دانا کە لە کوخێکی بچووکدا لە دامێنی چیا دەژیا. زانا بە شانازییەوە گوتی: "مامۆستا، من هەموو شتێک دەربارەی 'ڕاستی' دەزانم. سەدان کتێبم خوێندووەتەوە کە باسی ناخی مرۆڤ و جوانیی وخۆشەویستی دەکەن. دەتوانم بۆ چەندەها کاتژمێر دەتوانم باسی تامی هەنگوین یان سۆزی خۆشەویستیت بۆ بکەم."

پیرە پیاوەکە بە هێمنی سەیری کرد، پاشان کوپێک ئاوی ساردی بۆ هێنا و بە بێدەنگی لەبەردەمی دانا. پیرەکە تەنیا یەک پرسیاری کرد: "باسی تامی ئەم ئاوەم بۆ بکە، بەبێ ئەوەی لێی بخۆیتەوە."

کەشەی ئاگایی

زانا دەستی کرد بە گوتنی شیعر و وەسفی زانستی دەربارەی پێکهاتەی ئاو، باسی فێنکایی و چۆنیەتی شکاندنی تینوویەتی کرد. وشەکانی زۆر جوان و ڕەوان بوون. پیرەکە دوای ماوەیەک دەستی بەرز کردەوە و گوتی: "بوەستە. هەموو ئەمانەی گوتت تەنیا دەنگن لە هەوادا. تینوویەتیی تۆ بەم وەسفانە ناشکێت."

پاشان پیرەکە کوپە ئاوەکەی دا بە دەست زاناوە و گوتی: "بیخۆرەوە."

زانا ئاوەکەی خواردەوە. لەو ساتەدا هەستی بە فێنکاییەکی قووڵ کرد کە بە ناو دەمارەکانیدا گەشت، هەستی بە زیندووبوونەوەی گیانی کرد. پیرەکە زەردەخەنەیەکی کرد و گوتی: "ئێستا دەزانیت تامی ئاو چییە. ئەوەی پێشتر

دەتگوت 'زانین' بوو، بەڵام ئەمەی ئێستا 'ئیدراک'ە. **وشەکان تەنیا ئاماژەیە بۆ نیشاندانی مانگ، بەڵام ئەوان هەرگیز نابنە خودی مانگەکە."**

کەشەی ئاگایی

زانا تێگەیشت کە هەموو ئەو ساڵانەی لە کتێبخانەدا بووە، تەنیا باسی وقسەی بیستووە، بەڵام زۆر جیاوازن لە ئەزموونی ڕاستی. ئەو ڕۆژە فێربوو کە ژیان تاقیکردنەوەیە، نەک تەنیا خوێندنەوە؛ و ڕاستی تەنیا لەو ساتەدا دەدۆزرێتەوە کە مرۆڤ لە پشت پەردەی وشەکانەوە، خۆی دەچێتە ناو جەرگەی ئەزموونەکانەوە.

چیرۆکی -١٧- ڕێگای بەرەو تەم

لەوەند، گەنجێکی ماندوو و دڵشکاو کە لە ناو جەرگەی بیابانێکی بێدەنگی ژیاندا بەدوای واتایەک بۆ بەختەوەری دەگەڕا، گەیشتە لای "پیر". پیر پیاوێکی بەتەمەن بوو، بە دەنگێکی پڕ لە متمانە و نیگایەکی ساردەوە بانگەشەی ئەوەی دەکرد کە ئەو تاکە کەسە ڕێگای "لووتکەی شادیی ڕەها" دەزانێت. لەوەند، کە بەهۆی بێهیواییەوە چاوەکانی لە ئاستی ڕاستی داخرابوون، هەموو متمانەی خۆی بەخشی بەو ڕێبەرە و وتی: "بمبە بۆ هەر شوێنێک کە ئازارەکانم تێیدا کۆتایی بێت."

یەکەم: کاتێک دەستیان بە گەشتەکە کرد، گەیشتنە "دۆڵی دەنگەکان". لەوەند دەنگی هاواری دەبیست، بەڵام پیر بە پێکەنینێکی ساختەوە وتی: "ئەمانە گۆرانیی سەرکەوتنن، تەنیا ئەوانەی ئاستی ڕۆحییان بەرزە تێدەگەن." لەوەند هەرچەندە دەترسا، بەڵام بۆ ئەوەی بە نەزان دەرنەکەوێت، گومانی خۆی پشتگوێ خست.

دووەم: لە ناوەڕاستی ڕێگاکەدا، تینوێتی زۆری بۆ هێنان. گەیشتنە سەر بیرێکی وشک و پڕ لە خۆڵ. پیر دەستی بۆ ناو بیرەکە درێژ کرد و وتی: "ئەمە ئاوی ژیانە، بخۆرەوە." لەوەند هیچی نەبینی، بەڵام پیر لەبەر غووروری خۆی وای نیشان دەدا کە دەخواتەوە. لەوەندش بۆ ئەوەی لەو دوا نەکەوێت، دەستی پڕ کرد لە خۆڵ و وای نیشان دا کە تینوێتی شکاوە.

سێیەم: ڕەشەبایەکی توند هەڵیکرد و تەمێکی خەست هەموو شوێنێکی داپۆشی. پیر کە بەڕاستی ڕێگاکەی ون کردبوو، لەبەر چاوچنۆکی و پێگەی خۆی ئامادە نەبوو دان بە کوێریی خۆیدا بنێت. ئەو لەوەندی بەرەو لێواری چیاکە برد، لە کاتێکدا خۆی نەیدەزانی چەند هەنگاو لە مەرگەوە دوورن.

گەیشتنە سەر لێوارێکی زۆر قووڵ. پیر ڕاوەستا و بە دەنگێکی بەرز هاواری کرد: "ئەمە دوا تاقیکردنەوەیە! لێرەدا پردێکی نادیار هەیە کە تەنیا پاکەکان دەتوانن پێیدا بڕۆن. دەتبات بۆ باخێکی ڕەنگاوڕەنگ و بەختەوەریی ڕەها. ئەگەر باوەڕت بە من هەبێت، هەنگاو بنێ." لەوەند لە نێوان عەقڵی خۆی کە پێی دەوت مەترسییە، و ئەو متمانە کوێرانەیەی بە پیر هەبوو، تووشی دوودڵی بوو. یان دەبوو بگەڕێتەوە ناو تەنیایی، یان چاو بەستراوانە شوێن پیر بکەوێت.

لەوەند بڕیاریدا دەستی پیر بگرێت. هەردووکیان پێکەوە، بەبێ ئەوەی هیچ ببینن، هەنگاویان نا بۆ ناو تەمەکە. لەو ساتەدا کە پێیان لەسەر زەوی نەما، لەوەند بۆ یەکەمجار سەیری چاوەکانی پیری کرد؛ چاوەکانی ئەو پڕ بوون لە ترس و سەرگەردانی. هیچ پردێک لەوێ نەبوو. هەردووکیان وەک دوو بەردی قورس بە ناو تاریکیی قووڵایی دۆڵەکەدا کەوتنە خوارەوە.

لە بنکی دۆڵەکەدا، لە ناو خوێن و بریندارییدا، هەردووکیان کەوتبوون.
نە باخێکی ڕەنگاوڕەنگ هەبوو و نە بەختەوەریی ڕەها. پیر لە دوا هەناسەیدا وتی: "منیش وەک تۆ تەنیا هیوام دەخواست ڕێگاکە بزانم." لەوەند لە دوا ساتی ژیانیدا تێگەیشت **کە کوێرانە دوای کوێرێک کەوتووە. ئەوان نەک نەگەیشتنە ئامانج، بەڵکو نەزانیی پیر و ساویلکەیی لەوەند، هەردووکیانی بەرەو هەڵدێرێک برد کە تەنیا مەرگ و پەشیمانی تێدا بوو.**

چیرۆکی -١٨- قسەی ڕەوان و ئەزموونی بەتاڵ

لە نێو جەنجاڵی و ژاوەژاوی شارێکی گەورەدا، کاوە هەستی بە بۆشاییەکی قووڵی ڕۆحی دەکرد. تینووی حیکمەتی ئیلاهی و گەیشتن بە درکی پەروەردگار بوو. ڕۆژێک، کۆبوونەوەیەکی گەورە لە شارەکە ساز کرا بۆ گوێگرتن لە "پیر دانا"، مامۆستایەکی ڕۆحیی ناسراو کە بە وتارە ئاگرین و کاریگەرەکانی ناوبانگی دەرکردبوو. کاتێک کاوە گوێی لە قسە ڕەوان و قەشەنگەکانی پیر دانا بوو، دڵی لێ ئەدا و سەرسام بوو. ئەمە ئەو ساتە بوو کە هاوسەنگیی ژیانی ئاسایی کاوەی شێواند؛ بڕیاریدا دەست لە هەموو شتێک هەڵبگرێت و ببێتە شاگردی پیر دانا بۆ ئەوەی ڕێگای حیکمەتی ئیلاهی فێر ببێت.

کاوە چووە نێو بازنەی نزیکەکانی پیر داناوە، بەڵام تا زیاتر نزیک دەبووەوە، ئاستەنگ و گومانەکانی زیاتر دەبوون. لەگەڵ تێپەڕبوونی کات، کاوە تێبینی کرد کە پیر دانا لە پشتی وتارە جوانەکانیەوە، گیرۆدەی هەمان ئەو وەهمە گەردوونییە بوو کە خەڵکی ئاسایی تێیدا دەژیان. پیر دانا بەردەوام بیری لای لایەنگرانی نوێ، کۆکردنەوەی پارە و پێگەی کۆمەڵایەتی بوو. کاتێکیش ڕەخنەی لێ دەگیرا یان شتێک بە دڵی نەدەبوو، بە تووڕەییەکی زۆرەوە وەڵامی دەدایەوە. کاوە هەوڵی دەدا ئەم گومانانە لە مێشکی خۆی دەربکات و پێی وابوو کێشەکە لە تێنەگەیشتنی خۆیەتی. بۆ قوڵبوونەوەی زیاتر، پیر دانا بڕیاریدا کاوە و چەند شاگردێکی تر ببات بۆ پەناگەیەکی بێدەنگی سەر چیاکان، بۆ ئەوەی گوایە پەیوەندیی ڕاستەوخۆ بە خوداوە ئەزموون بکەن. بەڵام تەنانەت لەو

چیایە بێدەنگەشدا، پیر دانا داوای خواردنی تایبەت و جێگەی نوستنی شاهانەی دەکرد، و بێدەنگیی سروشتی بە سکاڵا دەشێواند.

شەوێک، پێش ڕۆژی دیاریکراو بۆ ڕێوڕەسمی گەیشتن بە حیکمەت، کاوە بە ڕێکەوت بە لای ژوورەکەی پیر دانادا تێپەڕی. بینی کە مامۆستا ڕۆحییەکەی بە شڵەژانێکی زۆرەوە خەریکی هەژمارکردنی ئەو پارانەیە کە لە شاگردەکانی کۆ کردۆتەوە، و بە تەلەفۆن بە تووڕەییەوە شەڕ لەسەر کڕینی موڵکێک دەکات لە شاردا. لەو ساتەدا، ڕاستییە تاڵەکە وەک ڕۆژ بۆ کاوە دەرکەوت: چۆن دەکرێت کەسێک ڕێنوێنیکاری حیکمەتی ئیلاهی بێت کاتێک خۆی نەیتوانیوە نەزانیی وەهمی گەردوونی لە ناخ و ژیانی دەرەوەیدا وەدەرنێت؟ کاوە گەیشتە خاڵی یەکلاکەرەوە؛ دەبوو بڕیار بدات. ئایا لەگەڵ ئەم درۆیەدا بژی و بەردەوام بێت لە خۆخەڵەتاندن بە قسە بریقەدارەکان، یان ئەو مامۆستا درۆزنە جێبهێڵێت و بە تەنیا ڕووبەڕووی ڕێگا سەختەکەی حیکمەت ببێتەوە؟

بۆ بەیانییەکەی، لە کاتی ڕێوڕەسمە گەورەکەدا، کاتێک پیر دانا بە دەنگە قەشەنگەکەی داوای لە شاگردەکانی کرد چاوەکانیان دابخەن بۆ وەرگرتنی نووری ئیلاهی، کاوە هەستایە سەرپێ. بە دەنگێکی ئارام بەڵام پڕ لە هێزەوە گوتی: "ئەو کەسەی خۆی دیل و کوێری ئارەزووەکانی دنیا و تاریکیی نەزانی بێت، ناتوانێت چاوی کەسێکی تر بەرەو ڕووناکی بکاتەوە. قسە ڕەوانەکانت تەنیا سێبەری حیکمەتن، نەک خودی حیکمەت." پیر دانا شۆک بوو، تووڕەیی باڵی

بەسەر ڕووخساریدا کێشا و ماسکی ڕۆحی بوونی فڕێدا، دەستی کرد بە هاوارکردن بەسەر کاوەدا. بەڵام کاوە بەبێ ئەوەی ئاوڕ بداتەوە، کۆڕەکەی بەجێهێشت.

کاوە بە تەنیا ملی نایە بەرزاییەکانی چیایەکی بێدەنگ. بۆ یەکەمین جار، دوور لە ژاوەژاوی شار و قسە بێ گیانەکانی ئەو مامۆستایەی کە تەنیا قسەزان بوو، هەستی بە ئارامییەکی ڕاستەقینە کرد. تێگەیشت کە پەیوەندیکردن بە پەروەردگار و دۆزینەوەی حیکمەتی ئیلاهی، پێویستی بە گەڕانێکی قووڵی ناخ هەیە، نەک شوێنکەوتنی ئەوانەی تەنیا زمان پاراون بەڵام ناخیان پڕە لە وەهمی دنیا. ئێستا، لە نێو بێدەنگیی قووڵی سروشتدا، ڕێگا ڕاستەقینەکەی بەرەو حیکمەت تازە بۆ کاوە دەستی پێکردبوو.

چیرۆکی -١٩- خوا ناسی لە ڕێگەی ئەزمونەوە

ڕەوەند پیاوێکی ئاسایی بوو لە شاری سلێمانی، ژیانێکی ئارام و دوور لە کێشەی هەبوو. بەڵام شەوێک، کاتێک لە پەنجەرەی ژوورەکەیەوە سەیری ئاسمانی بێدەنگ و پڕ لە ئەستێرەی دەکرد، هەستێکی نامۆ و قووڵ تاریکایی ناخی داگیر کرد. پرسیارێک وەک بروسکە مێشکی هەژاند: "ئایا خودا تەنها بیرۆکەیەکە بۆ دڵنەوایی، یان هەقیقەتێکە دەتوانرێت بەڕاستی بناسرێت و هەستی پێ بکرێت؟" ئەم پرسیارە و ئەو ئارەزووە کتوپڕە بۆ ناسینی حەقیقەت، بووە ئەو ڕووداوەی کە ئارامیی لێ سەند و گەشتە سەختەکەی دەستی پێکرد.

لە سەرەتای ئەم ئارەزووەدا، ڕێگاکە ئاسان دیار بوو. خودا بەرەو کتێبخانەکان و مزگەوتەکان و لای مامۆستا ئایینییەکانی برد. ڕەوەند سەتان کتێبی فەلسەفی و ڕۆحانی خوێندەوە. گوێی لە وتاری زانا و بیرمەندەکان گرت کە باسیان لە گەورەیی دروستکەر و ڕێگاکانی عیرفان دەکرد. بۆ ماوەیەک، ئەم وشانە کەمێک لە تینوێتییەکەیان دەشکاند. بەڵام بە تێپەڕبوونی کات، ئاستەنگەکان دەستیان پێکرد. زانیارییە عەقڵانییەکان و وشە ڕازاوەکان چیتر وەڵامدەرەوەی ڕۆحە تینووەکەی نەبوون. ئەو هەستی دەکرد کە کتێبەکان تەنها وەسفی ئاون، نەک خودی ئاوەکە بۆ کەسێکی تینوو. خێزانەکەی لێی تێناگەیشتن و پێیان وابوو شێت بووە، دۆستەکانی لێی دوورکەوتنەوە. چەندین جار هەوڵی دا بە تەنیا تێڕامان بکات، بەڵام تووشی نائومێدی و وشک بوونێکی

ڕۆحانیی قووڵ بوو. ئەو دەیویست خودا بناسێت، نەک تەنها لەسەری بخوێنێتەوە، بەڵام نەیدەزانی چۆن.

گرێی چیرۆکەکە کاتێک گەیشتە لوتکە کە ڕەوەند، لە شەوێکی ساردی زستاندا، بە تەنیا چووە سەر لوتکەی چیای گۆیژە. با و بارانێکی توند دەباری. ئەو گەیشتبووە خاڵی بێ گەڕانەوە. دەبوایە بڕیارێکی یەکلاکەرەوە بدات: یان دەستبەرداری ئەم گەڕانە پڕ ئازارە بێت و بگەڕێتەوە بۆ ژیانە سارد و بێماناکەی پێشووی و خۆی بە شتە دونیاییەکانەوە سەرقاڵ بکات، یان هەموو شتێک فڕێ بداتە لایەک و بە تەواوی خۆی ڕادەستی نادیار بکات. لە نێو گریانێکی قووڵدا، وازی لە هەموو زانیاری و لۆژیکێکی عەقڵی هێنا. بە دڵێکی شکاو و پڕ لە حەسرەتەوە بەرەو ئاسمان هاواری کرد: "خودایە! چیتر وشەم ناوێت! ڕاڤە و فەلسەفەم ناوێت! من تەنها خۆتم دەوێت! ئەگەر هەقیقەتیت، خۆتم پێشان بدە، یان با لێرەدا کۆتاییم پێ بێت!"

لەو ساتەدا، کاتێک ئارەزووی دڵی گەیشتە ئەوپەڕی ڕادەی خۆی و ئامادە بوو هەموو شتێک فیدا بکات، ململانێکە گەیشتە لوتکە. بە هۆی هێزی کێش کردنی ئیلاهیی ئەو ئارەزووە قووڵەوە، **موعجیزەکە** ڕوویدا. لە نێو تاریکییەکەدا، پیاوێکی پیر و ڕووخۆش و ئارام لێی نزیک بووەوە. پیاوەکە هیچ کتێبێکی پێ نەبوو، هیچ ئامۆژگارییەکی درێژیشی نەکرد. تەنها دەستی خستە سەر شانی ڕەوەند و بە چاوە پڕ لە نوورەکانی سەیری ناو قووڵایی ڕۆحی کرد.

لەو چرکەیەدا، بێدەنگییەکی قووڵ دەوروبەری گرت و ڕەشەباکە لە ناخی ڕەوەندا وەستا. ئەو هەستی بە تەزوویەکی ڕۆحانی و پەیوەندییەکی ڕاستەوخۆ کرد کە پێشتر هەرگیز نەیچەشتبوو. پیاوەکە مامۆستایەکی ڕۆحانیی ڕاستەقینە بوو، هەڵگری میراتی زنجیرەیەک لە عارفانی مەزن. ئەو فێرکارییەکی عەقڵی پێ نەبەخشی، بەڵکو ڕێگایەکی پڕاکتیکی و مەشقی تەواوەتیی ڕۆحانیی پێدا کە ڕاستەوخۆ دڵی بە سەرچاوەی هەقیقەتەوە دەبەستەوە.

لە دوای ئەو شەوەوە، ژیانی ڕەوەند چووە قۆناغێکی نوێوە و بە تەواوی گۆڕا. ئەو چیتر لە نێو لاپەڕەی کتێبەکاندا بەدوای خودادا نەدەگەڕا و نائارامیی ناخی کۆتایی هات. لە ژێر چاودێریی ئەو مامۆستا ڕاستەقینەیەدا، دەستی بە مەشقێکی قووڵی ڕۆحانی کرد. ئێستا، هەر هەناسەیەک و هەر هەنگاوێکی، پڕ بوو لە ئامادەیی و پەیوەندیی ڕاستەقینە لەگەڵ خودا. ئەو گەڕایەوە نێو خەڵک و ژیانی ئاسایی خۆی، بەڵام ئەم جارە وەک کەسێکی نوێ؛ پیاوێک کە لەبری گەڕان بەدوای وەڵامەکاندا، خۆی ببووە بەشێک لەو هەقیقەتە بێدەنگ و پڕ لە خۆشەویستییەی کە تەواوی گەردوون بەڕێوە دەبات.

چیرۆکی -٢٠- گەشبینی هێزە

بە زەردەخەنە و "گەشبینی"یە بێسنوورەکەیەوە ناسرابوو. ژیانی ئەو لەنێو باخچە سێوەکانیدا بە ئارامی دەگوزەرا و باوەڕی وابوو کە خاک هەرگیز مرۆڤی ئومێدەوار بێئومێد ناکات. بەڵام ئەم هاوسەنگییە لە شەوێکی مانگی نەورۆزدا بە تەواوی تێک شکێنرا. شەختەیەکی درەنگ وەخت و لەناکاو، وەک شمشێرێکی سارد بەسەر گوندەکەدا دابەزی. بەیانییەکەی، کاتێک نوزاد چاوی هەڵهێنا، هەموو چرۆ ناسکەکانی سێوەکانی ڕەش هەڵگەڕابوون، و بۆ تەواوکردنی ئەم کارەساتەش، کانیاوی سەرەکی گوندەکە کە سەرچاوەی ژیانیان بوو، لەناکاو وشکی کرد.

ئەمە تەنیا سەرەتای ئازارەکان بوو. کاتێک نوزاد هەوڵیدا بیرێکی نوێ لێبدات، خاکەکە جگە لە بەردی ڕەق هیچ شتێکی تری بۆ نەبوو. گوندنشینەکان، بە نائومێدییەکی قووڵەوە، یەک لەدوای یەک دەستیان کرد بە کۆچکردن بۆ شار. کاتێک سەیری نوزادیان دەکرد کە هێشتا خەریکی کێڵانی زەوییە وشکەکەیەتی، پێیان دەوت: "گەشبینییەکەت شێتییە، زەوییەکە مردووە و ئێرە بووەتە گۆڕستان." بەڵام کێشەکان لێرەدا کۆتاییان نەهات. فاتمەی هاوسەری نوزاد، بەهۆی خەفەت و کەمی ئاوی پاک و خۆراکەوە بە توندی نەخۆش کەوت. نوزاد ناچار بوو ئەسپەکەی، کە تەنیا سەرمایەی مابووی، بفرۆشێت بۆ کڕینی دەرمان و چەند نەمامێکی نوێ. بەڵام هەفتەیەک دواتر، زریانێکی توند و

بێبەزەیی هەموو نەمامە نوێیەکانی هەڵکەند و لەگەڵ خۆی بردی. ئاسمان و زەوی وەک ئەوەی یەکیان گرتبێت بۆ تێکشکاندنی ئیرادەی ئەم پیاوە.

پاییز گەیشت و تارمایی مەرگ باڵی بەسەر ماڵەکەدا کێشا. گوندەکە بە تەواوی چۆڵ ببوو، فاتمەش لەسەر جێگای مەرگ بوو، هەناسەکانی ڕۆژ بە ڕۆژ کورتتر دەبوونەوە. تەنیا یەک درەختی سێوی کۆن و وشک هەڵاتووی سەردەمی باپیری لە ناوەڕاستی حەوشەکەدا مابووەوە کە پێدەچوو ئەویش گیانی سپاردبێت. لێرەدا نوزاد کەوتە بەردەم قورسترین و چارەنووس سازترین بڕیاری ژیانی: یان بەیانی زوو ئەو بڕە کەمەی ماویەتی لە پارە بەکاری بهێنێت بۆ کرێی ئۆتۆمبێلێک و بۆ هەمیشە گوندەکە جێبهێڵێت تا لە نەخۆشخانەیەکی خێرخوازی شار ژیانی فاتمە ڕزگار بکات—کە ئەمەش مانای تەسلیم بوون بە نائومێدی و کوشتنی ئەو باوەڕە بوو کە تەواوی تەمەنی لەسەری بنیاد نابوو—یان دوا دڵۆپە ئاوەکانی ماویانە بیڕێژێتە بن ئەو درەختە کۆنە و بەردەوام بێت لە هەڵکەندنی قووڵایی زەوییەکە بەو هیوایەی سەرچاوەیەکی ئاو بدۆزێتەوە، کە ئەگەر سەرنەکەوێت، بە دڵنیاییەوە مەرگی فاتمەی لێ دەکەوێتەوە.

بەرەبەیان، کاتێک تەمێکی سارد دۆڵەکەی داپۆشیبوو، نوزاد سەیری ڕووخساری زەردی هاوسەرەکەی کرد و بڕیاری خۆی دا. ئەو باوەڕی وابوو کە گەشبینی، خۆدزینەوە نییە لە ڕاستی، بەڵکو دۆزینەوەی ڕووناکییە لە قووڵترین

خاڵی تاریکیدا. لەبری کۆکردنەوەی کەلوپەلەکان، قەمچییەکی قورسی هەڵگرت و چوو بۆ لای درەختە کۆنەکە. بە هەموو هێزی جەستە ماندووەکەیەوە دەستی کرد بە لێدانی بنجی درەختەکە. لێدان لەدوای لێدان، ئارەقە و فرمێسک تێکەڵ بە خاکی وشک دەبوون. دەستەکانی خوێنیان لێ دەهات، بەڵام نەوەستا. لە پڕ، بە توندترین لێدان، قەمچییەکەی درزێکی خستە بەردێکی گەورەی ژێر ڕەگەکانی درەختەکە. بەردەکەی بە هەردوو دەستی لابرد... لەناکاو، دەنگێکی خنکاو گۆڕا بۆ هاژەیەک، و لە قووڵایی ڕەگەکانی درەختە کۆنەکەوە، ئاوێکی ڕوون و سارد وەک خوێنی زەوی بە توندی هەڵقوڵا. کانییەکی شاراوە کە بۆ چەندین سەدە لەژێر بەردەکاندا زیندانی کرابوو، تەقییەوە و بەرەو ئاسمان بەرز بووەوە.

گەشەی ئاگایی

ئەو ئاوە، تەنیا زەوییەکەی نەبووژاندەوە، بەڵکو ڕۆحی ژیانی گەڕاندەوە. بەردەستبوونی ئاوی سازگار و فرۆشتنی ئەو سەوزاییەی بە خێرایی گەشەی کرد، وایکرد فاتمە چارەسەری پێویست وەربگرێت و وردە وردە تەندروستی بگەڕێتەوە. بەهاری دواتر، درەختە کۆنەکە پڕ بوو لە خونچەی سپی و پەمەیی، و خەڵکی گوندەکەش بە بیستنی هەواڵی کانییە گەورەکە، یەک لەدوای یەک بە شەرمەزاری و هیوایەکی نوێوە گەڕانەوە زێدی خۆیان. نوزاد لەسەر سەکۆی ماڵەکەی دانیشتبوو، سەیری دۆڵە سەوزەکەی دەکرد؛ گەشبینییەکەی ئیتر تەنیا خەونێکی ساویلکانە نەبوو، بەڵکو ببووە ڕەگێکی قووڵ کە ژیانی بەخشیبووەوە بە گەلێک.

دەربارەی نووسەر

د. نورەدین ناسیح قادر

نوسەر، توێژەر و خاوەنی پڕۆژەی هۆشیاریی «گەشەی ئاگایی».

نووسەر گرنگی بە تێکەڵکردنی بنەما زانستییەکانی دەروونناسی، فەلسەفە و پەیوەندییە خێزانییەکان دەدات لە قالبێکی ئەدەبی

و سەرنجڕاکێشدا بۆ بەرزکردنەوەی هۆشیاریی کۆمەڵایەتی.

سەکۆ و کەناڵەکانی پەیوەندی

بۆ بەرهەمی زیاتر تکایە سەردانیمان بکە لە:
🎥 یوتیوب: https://www.youtube.com/@GashayAgayi
📢 تێلیگرام: https://t.me/gashayagayi
📸 ئینستاگرام: https://www.instagram.com/gashayagayi/
🎵 تیکتۆک: https://www.tiktok.com/@gashayagayi
👥 فەیسبووک: https://www.facebook.com/gashayAgayi
ماڵپەڕی فەرمی: https://gashay.com

پرۆژەی «گەشەی ئاگایی لە ڕێگەی چیرۆکەوە»

زنجیرە چیرۆکی بچوک

2026